

Aluetoimikuntien työn jatkuminen ja osallistuvan demokratian vaihtoehdot

9457/00.00.01.01/2025

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto 09.09.2025 § 99

Valmistelija: hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, puh. 020 615 7429, sanna-riitta.junnonen(at)kouvola.fi

Yhteenveto

Kuntalaisten normatiivinen oikeus osallistumiseen on vahva, sillä kuntalain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Ko. lakipykälässä todetaan, että valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. (Kuntaliitto)

Vahvalla osallisuuden kokemuksella on merkittävät vaikutukset niin yksilön hyvinvoinnille kuin myös koko yhteiskunnalle. Se kannustaa yksilöä huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja olemaan aktiivinen omassa lähiympäristössään ja siten lisäämään omalta osaltaan kunnan elinvoimaisuutta. Se edesauttaa myös osallistumaan kunnan palvelujen kehittämiseen ja toimimaan aktiivisesti järjestöissä. (Kuntaliitto)

Osallistuvan demokratian vahvistuminen voi lisätä ihmisten luottamusta poliittiseen järjestelmään ja parantaa demokratian laatua. Se voi myös lisätä päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta, kun kuntalaiset ovat aktiivisemmin mukana päätöksenteossa ja valvovat sen toteutumista. Kaupungin vetovoiman lisääminen aluekehittämisen avulla on kouvolaisten yhteinen asia. Sillä vahvistetaan yhteisöllisyyttä, uusien toimintamallien syntymistä ja rohkeita kokeiluja. Aukkaat ovat kaupunkimme suuri voimavara ja he ovat parhaita Kouvolan kehittämisen asiantuntijoita.

Pykälässä esitetään eri vaihtoehtoja osallistamisen demokratian toteuttamiselle Kouvolaassa.

Asian valmistelun tausta ja päätösvallan perusteet

Aluetoimikunnan toiminta-ajatuksena on ollut edistää kuntalain 22 §:n mukaisesti kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuutta ja vaikuttamista. Aluetoimikuntien tehtävänä on ollut alueensa kehittämishankkeiden, hyvinvoinnin, paikallisen toiminnan ja kulttuurin tukeminen. Lisäksi aluetoimikunnat ovat voineet toimia kaupungin kokemustoimijoina antaen lausuntoja ja osallistuen kehittämiseen. Hankkeet käsiteltiin aluetoimikunnan kokouksissa. Enemmistön päätöksen saaneet ehdotukset etenivät toteutukseen. Yli 1000 euron

hankkeista tehtiin kaupungille hankehakemus ja niistä tekee viranhaltijapäätöksen hyvinvointipäällikkö.

Kaupunginvaltuusto 12.3.2018 § 23 on perustanut aluetoimikunnat. Aluetoimikunnan toimintasääntö astui voimaan 1.5.2018. Sitä on päivitetty toiminnan edetessä, havaittujen muutostarpeiden vuoksi. Kaupunginhallituksen elinvoimajaosto on päivittänyt toimintasääntöä 14.03.2023 § 16. Aluetoimikunnan toimikausi on elinvoima- ja työllisyysjaoston toimikausi.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto on 8.4.2025 päättänyt että nykyiset aluetoimikuntien jäsenet ja varajäsenet jatkavat, kunnes vaalien jälkeen valittu elinvoima- ja työllisyysjaosto asettaa nimitysryhmän, jonka esityksen pohjalta elinvoima- ja työllisyysjaosto valitsee aluetoimikuntien jäsenet ja varajäsenet 2025 alkavalle valtuustokaudelle. Asia palautettiin muutoin uudelleen valmisteltavaksi.

Nyt ollaan muutoksen edessä, jossa täytyy miettiä, jatketaanko aluetoimikuntatyötä vai valitaanko uusia tapoja toimia osallistavaan demokratiaan kuntalaisten vaikuttamisen lisäämiseksi. Aluetoimikuntien tunnettavuuskyselyn perusteella toimintaa ei edelleenkään tunneta kovin hyvin ja pienen vastausprosentin perusteella vaikuttavuutta on vaikea arvioida. Elinvoima- ja työllisyysjaosto kokouksessa 24.6.2025 § 75 (asia poistettiin listalta) ohjasi, että esitellään päättäjille eri osallistavan demokratian muotoja päätöksenteon pohjaksi.

Päätösvallan peruste on hallintosääntö § 22.

Osallistuvan demokratian mallit

Aluetoimikunnat tarjoavat asukkaille mahdollisuuden kehittää aluetta, sen toimintaa ja palveluita, demokratiaa ja yrittäjyyttä. Aluetoimikuntien tehtävänä on alueensa kehittämishankkeiden ja hyvinvoinnin sekä paikallisen toiminnan ja kulttuurin edistäminen.

Osallistuva budjetointi (OSBU) on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Taustalla on ajatus suorasta ja osallistuvasta demokratiasta, jossa asukkaat päättävät, miten kunnan käytössä olevia julkisia varoja käytetään.

Asukasraati on asukkaiden osallistamisen menetelmä kunnille. Raadit ovat teemakohtaisia. Avoimet ilmoittautumiset, ja keskeisille tahoille nimeämispyyntö (edustuksellisuus). 10–15 osallistujaa, 3–4 tapaamista / asukasraati. Alustukset ja työskentely ovat vuorovaikutteisia.

1. Aluetoimikuntatoiminta jatkuu päivitetyllä toimintasäännöllä ja tarkennetuilla ohjeistuksilla.

2. Aluetoimikunta jatkaa (ks yllä.) ja otetaan asukasraatitoiminta käyttöön.

3. Osallistuva budjetointi otetaan käyttöön 2023 mallinnuksen pohjalta ja aluetoimikuntatoiminta loppuu.
4. Osallistava budjetointi (ks. yllä) ja otetaan asukasraatitoiminta käyttöön.
5. Otetaan asukasraatitoiminta käyttöön.
6. Aluekehittämisrahan jakaminen alueille hyvinvoinnin kautta erillisten kriteerien pohjalta huomioiden alueellisuutta ja kuntalaisosallisuutta.

Toimintarahaa on ollut käytettävissä aluetoimikuntaan 50 000 euroa/vuosi ja muut kulut mm. palkkiot 24 000 euroa/ vuosi.

Esitetään viime valtuustokaudella nimettyjen aluetoimikuntien toiminta päätettäväksi. Perusteluna se, että suurin osa nykyisistä toimijoista ei halua jatkaa ja toimintasäännön mukaan toimintakausi on elinvoima- ja työllisyysjaoston kausi.

Liitteenä taulukko eri vaihtoehtoista, aluetoimikunnan hankelistaus, aluetoimikunnan toimintasääntö, osbu-toimintamalli vuodelta 2023 ja evaus aluetoimikunta-osbu 2023

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen on läsnä kokouksessa asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, puh. 020 615 7429, sanna-riitta.junnonen(at)kouvola.fi.

Apulaiskaupunginjohtajan ehdotus:

Elinvoima- ja työllisyysjaosto päättää viime valtuustokaudella nimettyjen aluetoimikuntien toiminnan ja päättää esitettyjen vaihtoehtojen pohjalta, millä mallilla jatketaan kuntalaisdemokratian tukemista Kouvolassa.

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaoston päätös:

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto päätti jättää asian pöydälle.

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen oli läsnä kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.
